

امارت اسلامی افغانستان
وزارت تحصیلات عالی
ریاست پوهنتون هریوا
معاونیت تحقیقات علمی
آمریت تحقیقات علمی

طرز العمل کاری کمیته مرکزی تحقیقات علمی پوهنتون هریوا

بهار ۱۴۰۵

مقدمه

پوهنتون‌ها باید در دو مسیر یا جهت فعالیت های علمی و آکادمیکی خود را هدایت و سازماندهی نمایند. مسیر اول شامل؛ پرو سه مطلوب و معیاری تدریس بوده که تدریس باید با معیارهای ملی، منطقه ای و جهانی انطباق و یا نزدیکی داشته باشد. مسیر دوم شامل؛ تلاش و فعالیت های مثمر در زمینه تحقیق و ایجاد علم است که در حقیقت برای رشد و تکامل هر پوهنتون الزامی باشد. اصل تدریس و اصل تحقیق که باعث تولید و ایجاد علم می گردد دو بال مهم برای پوهنتون محسوب می گردد. لذا لازم دیده می شود پوهنتون های دولتی و خصوصی افغانستان نیز کمر همت را بسته و در مسیر تحقیق و تولید علم گام های بلند و استوار را بردارند و با استفاده از تمام امکانات دست داشته این مسیر را که هرچند با مشکلات و چالش ها همراه است بپیمایند. بدین ملحوظ، کمیته مرکزی تحقیقات پوهنتون هریوا خود را موظف می داند تا در قبال این مسئولیت گام های جدی بردارد. هدف از تدوین این طرز العمل سازماندهی هرچه بهتر و نظام مند شدن فعالیت های تحقیقی این نهاد علمی و تحقیقی بخصوص استادان و محصلان نخبه می باشد، تا بتوانیم از برنامه ریزی دقیق و مدیریت فعال و سالم در راه تحقیق و پژوهش بهره مند شویم.

ماده ۱: مبنی

این طرز العمل بر اساس اصول و مقررات علمی و اداری پوهنتون هریوا و چک لیست های تضمین کیفیت وزارت تحصیلات عالی تنظیم گردیده است.

ماده ۲: اصطلاحات

۱. **پوهنتون:** منظور از پوهنتون در این طرز العمل، پوهنتون هریوا می باشد.
۲. **کمیته مرکزی:** منظور از کمیته مرکزی، کمیته تحقیقات علمی در سطح پوهنتون بوده که تحت ریاست معاون تحقیقات علمی فعالیت می کند.
۳. **کمیته فرعی:** منظور از کمیته فرعی، کمیته های تحقیقات علمی پوهنچی های مختلف پوهنتون می باشد.
۴. **کادر علمی:** منظور از کادر علمی عموم استادان پوهنچی های مختلف پوهنتون بوده که مطابق به رشته تحصیلی و علاقه به تحریر مقاله های علمی می پردازند.
۵. **محقق:** محقق این واژه به فردی اطلاق میشود که در طرح، پیشبرد، اجرا و تحلیل و تجزیه نتایج بدست آمده از اجرای تحقیق دخالت مستقیم دارد.
۶. **پروژه تحقیق:** به طرح تحقیقی که بتواند در جهت کاهش و یا رفع کامل نیازمندی علمی، اقتصادی و اجتماعی کشور، منطقه و جهان اجراء گردد اطلاق می شود.
۷. **تحقیق:** تحقیق جستجوی منظم جهت کشف ناشناخته ها، حل و توضیح یک مسئله و شناسائی پدیده ها با کاربرد روشهای تحقیق علمی است که به مقصد به دست آوردن نتیجه مشخص علمی صورت می گیرد.

ماده ۳: اهداف

اهداف این طرز العمل عبارت اند از:

۱. **تربیه و آموزش:** تربیه، آموزش و آماده ساختن اعضای کادر علمی، آشنا ساختن و تجهیز آن‌ها با جدید ترین ابزار، امکانات و روش های تحقیق
۲. **سازماندهی:** سازمان دهی هر چه بهتر و نظام مند شدن فعالیت های تحقیقی، تشویق و ترغیب پژوهش گران.
۳. **راه اندازی پروژه های تحقیقی:** راه اندازی طرح ها و پروژه های تحقیقی در جهت شکوفایی علمی، اقتصادی و فرهنگی کشور؛ کاهش مشکلات و معضلات علمی و تامین بودجه لازم برای اجرایی کردن طرح ها به شکل انفرادی و جمعی.

ماده ۴: ساختار و تشکیلات

کمیته مرکزی تحقیقات علمی زیرمجموعه ی معاونیت تحقیقات علمی بوده و در برگیرنده افراد زیر می باشد:

۱. معاون تحقیقات علمی پوهنتون بحیث رئیس /مسئول کمیته؛
 ۲. آمر تحقیقات علمی به عنوان منشی؛
 ۳. مسؤولین کمیته های تحقیق پوهنچی های مختلف به عنوان عضو کمیته؛
 ۴. سایر اعضا بر حسب لزوم دید و فیصله شورای علمی پوهنتون.
- نوت: اعضای کمیته مرکزی تحقیقات علمی برای مدت یک سال و به فیصله شورای علمی پوهنتون تعیین می شوند و پس از تائید شورای علمی پوهنتون فعالیت خویش را آغاز می نمایند.

ماده ۵: وظایف و صلاحیت ها

کمیته مرکزی تحقیقات علمی وظایف و صلاحیت های ذیل را به پیش می برد:

۱. ترتیب و تنظیم پلان عملیاتی /تطبیقی سالانه کمیته؛
۲. برگزاری جلسات عادی و فوق العاده کمیته؛
۳. فراهم نمودن زمینه بالابردن سطح مهارت های تحقیقی استادان از طریق آموزش و تشویق و نشر آثار آنان در مجلات معتبر ملی و بین المللی؛
۴. فراهم نمودن انجام تحقیقات علمی مشترک بین پوهنچی ها با مشارکت استادان در رشته های تحصیلی مرتبط؛
۵. فراهم نمودن زمینه سهم گیری و اشتراک اعضای کادر علمی در کنفرانس های علمی ملی و بین المللی؛
۶. فراهم نمودن زمینه سهم گیری استادان در انجام تحقیقات پالیسی ساز با نهادهای داخلی و بین المللی؛
۷. راه اندازی کنفرانس های علمی محلی، ملی و بین المللی؛
۸. ایجاد تسهیلات لازم به منظور گسترش همکاری های علمی و تحقیقاتی با سایر مراکز تحقیقاتی در سطح ملی و بین المللی با توجه به نیازهای تحقیقی در کشور؛

۹. فراهم نمودن زمینه تخصصی سازی مجله علمی هریوا در مطابقت به معیارهای معتبر ملی؛
۱۰. فراهم نمودن زمینه نشر مقالات علمی سایر محققان و نویسندگان از طریق مجله علمی هریوا؛
۱۱. ایجاد وب سایت مخصوص برای نشر آثار علمی و تحقیقی اعضای کادر علمی؛
۱۲. فراهم نمودن زمینه استفاده از منابع معتبر علمی (کتاب، مقالات، و مراجع اینترنتی) برای اعضای کادر علمی؛
۱۳. سازماندهی انجام تحقیقات علمی اعضای کادر علمی؛
۱۴. مطالعه گزارش تحقیق و ارزیابی کارهای تحقیقی و مقالات از نظر علمی، روش تحقیقی، حقوقی، اخلاقی و مسلکی با در نظر داشت لوایح، مقررہ ها و رهنمود موجود؛
۱۵. نظارت از اجراءات کمیته های فرعی تحقیق پوهنچی ها؛
۱۶. تکثیر فیصله های کمیته و پیگیری و تعقیب آنها؛
۱۷. اجرای سایر تصاویب و فیصله های محوله.

ماده ۶: روند کاری کمیته

۱. کمیته مرکزی تحقیقات علمی برای اجرای وظایف خود براساس لایحه وظایف، پلان عملیاتی/تطبیقی سالانه خود را تهیه نموده و پس از تأیید در جلسه کمیته مرکزی تحقیقات علمی و تصویب شورای علمی پوهنتون قابل تطبیق است. پلان عملیاتی سالانه کمیته شامل تمام فعالیتها و مسؤولیت های است که به کمیته مرکزی تحقیقات علمی از طریق ریاست پوهنتون مطابق با قوانین، لوایح و مقررات وزارت تحصیلات عالی و طرزالعمل های داخلی پوهنتون سپرده شده است.
۲. جلسات عادی کمیته مطابق به تقسیم اوقات تدویر جلسات کمیته، در هر ماه (یک بار) برگزار می گردد.
۳. جلسات ویژه (فوق العاده) نظر به ضرورت می تواند به تصمیم رئیس/مسئول کمیته برگزار گردد.
۴. نصاب برگزاری جلسات حضور نصف به علاوه یک، اعضای کمیته است.
۵. تصامیم کمیته با اکثریت نسبی آرای اعضای حاضر جلسه گرفته می شود.
۶. حضور اعضاء در جلسات ماهوار و فوق العاده الزامی است و در صورت غیابت عضو در ۳ جلسه پی در پی و یا ۴ جلسه در طول شش ماه، از عضویت در کمیته برکنار شده از طرف ریاست پوهنتون برای وی توصیه کتبی صادر و در دوسیه اسناد وی ثبت می گردد. درچنین موردی معاونیت تحقیقات علمی وظیفه دارد یک نماینده دیگر را به کمیته به شورای علمی پیشنهاد نماید.
۷. تصاویبی که در آن برای غنامندی بخش آموزش الکترونیک به ابزار و تجهیزات نیازمند باشد، پس از تاییدی ریاست پوهنتون به بخش مالی و اداری پوهنتون هریوا ارجاع می گردد.

ماده ۷: کد اخلاقی تحقیق

۱. کمیته تحقیقات علمی پوهنتون هریوا پس از بررسی و تأیید اصول اخلاقی تحقیقات، برای تحقیقات و مقالات واجد شرایط، کد اخلاقی تحقیق صادر می نماید.
۲. کد اخلاقی تحقیق به صورت استاندارد زیر صادر می گردد:

HARIWA-REC-۲۰۲۶-۰۰۱

۳. ساختار کد به شرح زیر است:
 - HARIWA: نام اختصاری پوهنتون هریوا؛
 - REC: کد اخلاقی تحقیق (Research Ethics Code)؛
 - ۲۰۲۶: سال صدور کد؛
 - ۰۰۱: شماره مسلسل ثبت و صدور کد.
۴. کد اخلاق باید در مقاله، گزارش تحقیق یا سایر اسناد علمی مربوط درج گردد و در صورت نشر مقاله در مجلات علمی، در بخش مربوط به ملاحظات اخلاقی (Ethical Considerations) ذکر شود.
۵. تمام کدهای اخلاق صادر شده باید در دفتر/سیستم ثبت کدهای اخلاقی تحقیق کمیته تحقیقات علمی ثبت و نگهداری شود.
۶. یک کد اخلاق نباید برای بیش از یک تحقیق مستقل استفاده شود و شماره مسلسل هر تحقیق باید منحصر به فرد باشد.
۷. در صورت اصلاح اساسی طرح تحقیق، تغییر جامعه مورد مطالعه یا تغییر روش تحقیق به گونه ای که ملاحظات اخلاقی را تحت تأثیر قرار دهد، موضوع باید مجدداً توسط کمیته بررسی شده و در صورت ضرورت، کد اخلاق جدید صادر گردد.
۸. صدور کد اخلاق به معنای تأیید نتایج علمی تحقیق نیست؛ بلکه نشان دهنده بررسی و تأیید رعایت اصول و موازین اخلاق پژوهش توسط کمیته مربوط می باشد.

ماده ۸: انفاذ و تعدیل

۱. این طرز العمل پس از تصویب شورای علمی پوهنتون، بالای مسئولین و ادارات مربوط لازم الاجرا می باشد؛
۲. تعدیل این طرز العمل با پیشنهاد معاونیت تحقیقات علمی و تأیید شورای علمی پوهنتون امکان پذیر است.
۳. این طرز العمل در جلسه کمیته مرکزی تحقیقات علمی مورخ ۱۴۰۴/۱/۲۵ پروتکل (۱) تصویب و در جلسه کمیته مرکزی تحقیقات تاریخ ۱۴۰۵/۱/۲۵ پروتکل (۱) مورد تعدیل قرار گرفت.
۴. نسخه نهایی این طرز العمل دارای ۸ ماده می باشد.
۵. این طرز العمل در جلسه شورای علمی پوهنتون مورخ ۱۴۰۴/۱/۳۰ پروتکل (۱) تصویب و در جلسه شورای علمی پوهنتون تاریخ ۱۴۰۵/۲/۵ پروتکل (۲) مورد تعدیل قرار گرفت.

والسلام

دکتر محمد رفیق شیرزی

رئیس عمومی پوهنتون هریوا